

Algunes notícies documentals sobre Savallà del Comtat (1450-1466)

Josep M. Llobet i Portella

Paraules clau: *Savallà del Comtat, Boixadors, Cervera, Santa Coloma de Queralt, règim senyorial, jueus, segle XV.*

La proximitat de Savallà del Comtat amb la vila reial de Cervera féu que durant l'edat mitjana, els notaris certerins intervinguessin sovint en la producció de documents relacionats amb les activitats pròpies de les autoritats civils i religioses d'aquella població. Nou dels documents que hem localitzat corresponen al segle XV, concretament de l'any 1450 al 1466. Tots ells es troben dins els manuals del Fons Notarial de l'Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), situat a Cervera. Atès que la informació d'aquests nou documents ens pot ser útil per conèixer la història de Savallà durant la baixa edat mitjana, a continuació comentem el seu contingut i, al final, n'oferim la seva transcripció.

El primer document, que fou redactat el 22 de desembre de 1450, ens permet conèixer que, aquell dia, el cavaller Joan de Boixadors (senyor del castell de Savallà), subs-

Vista general de Savallà el 1923.

Foto: Josep Salvany (Arxiu ACBS, 112)

El castell de Savallà a principis del segle XX (s/d).
Foto: autor desconegut. (Arxiu ACBS, 1230)

Escala del castell (1923)
Foto: Josep Salvany (Arxiu ACBS, 113)

tituí Pere Canaleta, un hostaler d'Igualada, com a procurador dels jurats de Marmellar, per tal d'intimar el també cavaller Bernat Salbà, que era senyor de la Bisbal del Penedès (vegeu document número 1). Aquest Joan de Boixadors era fill de Bernat de Boixadors i Margarita de Palou. Es casà dues vegades, primer amb Aldonça de Cervelló i després amb l'aragonesa Catalina de Urríes. Hem de creure que morí l'any 1458, ja que –com veurem després– en un document del 8 de juliol d'aquell any encara és esmentat com a senyor de Savallà, però, segons un text del 16 de novembre del mateix any, el senyor del lloc, en aquesta data, era el donzell Bernat Guerau de Boixadors, un fill de Joan de Boixadors i de la seva segona esposa. Desconeixem el motiu que ocasionà la referida actuació dels jurats de Marmellar contra el cavaller Bernat Salbà.

Els tres documents següents són de l'any 1457.¹ El primer, datat el 7 de juny, ens as-sabenta de la venda d'un censal que féu l'aljama de jueus de Santa Coloma de Queralt al rector i jurats de Savallà. Aquest censal rendia una pensió anual de 35 sous i el preu de la venda fou de 35 lliures. Portava, doncs, un interès anual del 5 %. L' eclesiàstic es deia *Joan Torres i els jurats eren: Jaume Blanch, Joan Batlle i Francesc Solanes. Tots ells eren els administradors d'una fundació de misses que havia fet el difunt Pere Urgell, també de Savallà* (vegeu document número 2).

El segon document de l'any 1457, que fou redactat el 22 de juny, és el reconeixement fet per Martí de Puigmolar, un tender de Cervera, d'haver rebut 20 lliures del rector i jurats de Savallà esmentats . Aquesta quantitat era el complement de les 25 lliures que importava la lluiació d'un censal que obligava a pagar les pensions anuals al call de jueus de Santa Coloma de Queralt (vegeu document número 3).

1. Es troben publicats a: Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Els jueus de Santa Coloma de Queralt segons els protocols notariais de Cervera (1341-1492)*, Santa Coloma de Queralt, 2004, 155-162.

Aquell mateix dia 22 de juny de 1457, el jueu Issac Sorí, de Santa Coloma de Queralt, en representació de l'aljama de jueus d'aquesta població, reconegué haver rebut 15 lliures del rector eclesiàstic i els jurats de Savallà que eren el complement de les 35 lliures en què –com sabem– fou fixada la venda d'un censal que féu l'aljama al rector i els jurats esmentats el dia 7 de juny d'aquell any 1457 (vegeu document número 4).

En resum, les 35 lliures que valgué el censal venut per l'aljama de jueus de Santa Coloma de Queralt a les autoritats de Savallà foren liquidades d'aquesta manera: 15 lliures es pagaren directament a l'aljama i 20 lliures es donaren a Martí de Puigmolar per ordre de l'aljama.

Segons un document del 8 de juliol de 1458, Joan de Boixadors, a més de senyor de Savallà, era també senyor directe del feu de Guialmons, encara que aquest feu, en aquell temps, era posseït pel donzell Joan d'Ivorra i per una tal Sibília que tenia un fill anomenat Jaume de Montargull. Degué sorgir alguna diferència entre el senyor directe del feu i els possessors, ja que Joan de Boixadors, abans d'aquella data, havia fet embargar els drets i els rèdits del feu. Per tal de dirimir aquesta qüestió, l'esmentat Joan de Boixadors nomenà com a jutge Francesc de Meià, un jurisperit cerverí (vegeu document número 5).

Aquell mateix any 1458, el 16 de novembre, el cavaller Hugo de Urríes, que estava domiciliat a la població aragonesa de Sos, i el donzell Bernat Guerau de Boixadors, senyor de Savallà, vengueren un censal a Joan Gilabert, un burgès de Cervera, pel preu de 142 lliures i 10 sous. Aquest censal portava un interès de 9 lliures i 10 sous, equivalent al 6,66 %. Bernat Guerau de Boixadors donà com a garantia de la venda el lloc de l'Espelt, per la qual cosa hem de creure que, en aquell temps, ell també era senyor d'aquest lloc (vegeu document número 6). Quant a Hugo de Urríes,² devia ser un familiar de la mare de Bernat Guerau de Boixadors, la qual –ja ho hem dit abans– es deia Catalina de Urríes.

El reconeixement d'un deute a favor de Bernat Guerau de Boixadors –que ja era cavaller–, senyor de Savallà, de 95 florins i 20 lliures fet, l'any 1465, pel mercader cerverí Guillem Boquet, la seva esposa Antònia, llur fill Jaume Boquet i Isabel, esposa d'aquest fill, quantitat que era l'import del rescat del susdit Jaume Boquet i les despeses que havia ocasionat (vegeu document número 7), pot fer creure que Bernat Guerau de Boixadors participà en la guerra civil catalana de 1462 a 1472 a favor de Joan II, ja que el 12 de setembre de 1465, data del document comentat, la població de Cervera, on es redactà aquest document, es trobava ocupada per les forces reials, a les quals els cerverins s'havien rendit el dia 14 d'agost d'aquell any.

2. Un Hugo Jordán de Urríes, fill d'un altre Hugo Jordán de Urríes, de la família dels barons d'Ayerbe, serví el rei Joan II durant un període de més de cinquanta anys.

No sabem si amb la finalitat de cobrar l'import del rescat de Jaume Boquet, Bernat Guerau de Boixadors, el 18 de gener de 1466, nomenà procuradors seus el notari Jaume d'Agramuntell i el prevere Narcís d'Agramuntell, ambdós de Cervera (vegeu document número 8).

En canvi, sí que tenim constància de la venda al mercader cerverí Jaume Boix d'un tros de terra situat al terme de Cervera, pel preu de 30 lliures, que calgué que fessin Jaume Boquet i els seus familiars, el 8 de maig de 1466, per tal de poder pagar l'import del rescat esmentat (vegeu document número 9).

DOCUMENTS

Document número 1

1450, desembre, 22. Cervera

Joan de Boixadors, cavaller, senyor del castell de Savallà del Comtat, substitueix Pere Canaleta, hostaler, d'Igualada, com a procurador dels jurats de Marmellar, per tal d'intimar Bernat Salbà, cavaller, senyor de la Bisbal del Penedès.

[Arxiu Comarcal de la Segarra (= ACSG), Fons Notarial, Cervera, 44, Andreu Guillem Cellerer, *Manual*, 1449-1454, f. 86 v.]

Dicta die.

Honorabilis Iohannes de Boxadors, miles, dominus castri de Çavelà, ut procurator et actor, ut dixit, iuratorum loci de Marmellar, habens ad infra scripta, ut dixit, plenum posse substituit Petrum Canalletes, hostalerium, ville Aqualate, presentem, videlicet ad intimandum Bernardo Çalbà, militi, domino de la Birball, quasvis intimationes et ad faciendum quasvis emparas, sequestrationes, etc., in quibusvis bonis, etc. Promisit habere ratum, etc., sub obligatione bonorum dicte universitatis, etc.

Testes Anthonius Soler, loci de la Ametlla, et Petrus Anguera, Cervarie.

Document número 2

1457, juny, 7. Santa Coloma de Queralt

L'aljama de jueus de Santa Coloma de Queralt ven un censal al rector i els jurats de Savallà del Comtat pel preu de 35 lliures.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 34, Sadurní Planes, *Llibre*, 1456-1457, f. 16 (Falten algunes parts dels folis).]

In nomine orbis stelliferi conditoris perpetua mundum [ratione] gubernantis. Noverint universi quod nos Rovèn Afana[nell, Isac] Sorí, secretarii ac iurati aliame iudeorum ville Sancte Columbe [de Queral]to, Jucef Samarell, Samuel Leví, Bonjuhà de Lerat, [Mossé de Le]rat, Bellshom Nisim, Bonjuhà Caravida, Mossé Anda[lí, Mossé] Sutlam, Salamó Adida, Bendit Andalí, Mossé Saladí, [Salamó] de Besés, Abram Mandil, Mosé Sicadella, Mossé de Besés, [Jafudà] Saladí, Struch Leví, Salamó Leví, Natan Baruch, iudei [Sancte] Columbe de Queralto, convocati et congreguati de mandato [honorabilis Iohan]nis Rosanes, baiuli dicte ville Sancte Columbe, intus scolam [predicte] ville, pro negotiis infra scriptis gerendis, prout moris est pro similibus et aliis arduis universitatis iudeorum ipsius loci seu aliame predictae ipsius ville negotiis gerendis et tractandis convocari et congreguari, universitatemque seu aliamam iudeorum dicte ville tanquam maior et sanior pars et ultra etiam duas et tres partes et etiam fere omnes iudei dicte ville facientes et representantes, [...] nos et aliamam predictam facere certum censuale proprietatis viginti quinque librarum [...] pensionis annue triginta trium solidorum et quatuor [denariorum ...] Martino de Pugmolar, tenerio, ville Cervarie anno quolibet [...] vicesima prima die mensis septembris solvendum, et, pro luytione [...] fienda pluribusque missionibus ac expensis evitandis aliisque [...] et comodo prospectis, de licentia nobilium Gueraldi de Queralto et Dalmatii de Queralto, eius filii, dominorum ville Sancte Columbe predictae, auctoritateque et decreto dicti venerabilis baiuli supra dicti in hiis intervenientibus, et nos Vitalis Andalí, Regino, uxor Bonjuhà Saladí, iudei, quondam, et Strugueta, uxor Caravida Leví, etiam iudei, quondam, et n'Amorettes Biona, dicte ville, extra scolam existentes, omnes predictis nominibus nostris propriis et nomine etiam universitatis et aliame iudeorum predictorum et singularium eiusdem presentium, absentium et futurorum, licentia, auctoritate et decreto predictis, per nos et nostros heredes ac successores quoscumque ac per dictas universitatem et aliamam iudeorum iam dictorum et per singulares eiusdem presentes, absentes et futuros, vendimus et ratione dicte venditionis concedimus et tradimus seu quasi vobis honorabili domino Iohanni Torres, rectori ecclesie loci de Çavellà, Iacobo Blanch, Iohanni Batle et Ffrancisco Solanes, iuratis loci predicti de Çavellà, ementibus de peccunia que provenit et habuistis ex luytione illius censualis quod universitas et singulares loci de Conesa vobis, ut administratoribus aniversarii et missarum per Petrum Urgelli, quondam loci predicti de Çavellà, celebrari in et cum suo ultimo testamento ordinarum faciebant anno quolibet in festo Beate Marie mensis augusti, et vestris in dicta administratione successoribus et ad opus ac de peccuniis administrationis ante dicte ementibus dicteque administrationi triginta quinque solidos barchinonenses de terno censuales, annuales, rendales et perpetuales, franchos, quitios et immunes tam in pretio seu proprietate quam etiam in annuis pensionibus [de] et ab omni onere, quistie ac tallie murorum seu vallorum et cuiuslibet [im]posite ac imponende decimi et alterius etiam contributionis ac do[mini]i violenti seu gratiosi ac servitutis et ab aliis omnibus etiam [qui]buscumque, dandos, solvendos et aportandos per nos et nostros [...] successores quoscumque ac per dictam aliamam universitatemque

[...] et illius singulares presentes, absentes ac futuros vobis [...] in administratione iam dicta successoribus et cui seu quibus [...] perpetuo intus locum predictum de Çavellà ad nostri [...] cu]iuslibet nostrum et nostrorum heredum et successorum dicteque aliame iudeorum [predictorum et singu]larium eiusdem presentium, absentium et futurorum riscum, periculum et for[tunam ...]sque sumptibus, missionibus ac expensis pro prima videlicet solu[tione ...] pactum die sive festo Beate Marie mensis augusti proxime [...]. Et sich deinde anno quolibet perpetuo in dicto termino sive festo, sine videlicet prolongamento, empara, marcha, deposito, contradictione ac impedimento cuiusvis domini, curie, officialis aut persone alterius cuiuscumque confitentes honorabili vicario Cervarie vel alteri officiali sive curie seculari vel ecclesiastice, coram quo seu quibus nos vel dictos heredes ac successores nostros dictasque universitatem et aliamam et illius singulares presentes, absentes et futuros pro hiis convenire volueritis, licet absentibus, et notario publico infra scripto tanquam comuni, publice et auctentice persone stipulanti et recipienti, nos dictum censuale vobis nomine predicto dicteque administrationi vendidisse ipsumque vobis dicto nomine dicteque administrationi et vestris in dicta administratione successoribus solvere promittimus annuatim termino sive festo predicto, ut prefertur, sub pena tertii dicti sensualis debiti iam dictisque honorabile vicario Cervarie aliisque officialibus sive curiis predictis atquirenda et a bonis nostris et nostrorum dicteque aliame ac singularium eiusdem predictorum amittenda, quam quidem confessionem in nos et nostros suscipimus et facimus eamque et hec sola presentis hostensione scribi volumus in registris curiarum honorabilis vicarii et alorum officialium predictorum sicut et prout melius et utilius fieri ac scribi poterit et dictari ad totum commodum et utilitatem vestri et vestrorum in dicto censuali successorum prout in similibus de stilis curiarum eorundem fieri usitetur adeo ut presens contractus vim obtineat rei iudicate et in iudicio confessare. Quos quidem officiales sive curias mutare ac variare possitis et valeatis vos et vestri in dicta administratione successores pro predictis et infra scriptis semel ac pluries et totiens quotiens vobis et eis placuerit unum videlicet dimittendo et ad alium recurrendo et e converso ubi in aliquo ipsorum officialium curia executio requisita fuerit pro predictis et infra scriptis et sine ea incepta fuerit si non re integra vel non integra existente ac litte contestata vel non [...] in quovis puncto processus fuerit seu existat. Et quod processus unius off[icia]lium predictorum per processum alterius minime valeat impediri iuri [...]rietas reprobat et iuri etiam dicenti quod siquis unum iudicium [...] ipsum nequeat variare quantum ad hec scienter et ex pacto renunt[...]. Et etiam renuntiamus foro nostro et cuiuslibet nostrorum ac un[iversita]tis et aliame predictarum et singularium eiusdem presentium, absentium [et futurorum] proprio ipsiusque fori, privilegio et legi «Si convenerit», ff., «De iurisdic[t]ione omnium iudicum et iuri revocandi domum» et legi «Si per errorem eodem [...]cont]i causa erroris posse iudicium declinari». Et alter dic[...] in duobus iudiciis simul trahi non debere et quod uno iudi[cio ...] habitoque ad alterum recursu dimissum resumen non po[...] aliis legibus, iuribus, privilegiis, constitutionibus et consuetudin[ibus ...] obviantibus, submittentes et supponentes nos et quemlib[et ...] dic-

tasque universitatem et aliamam et illius singulares present[es, absentes] et futuros bonaque nostra et eorum foro, districtui, examini, iurisdictioni et executioni curiarum honorabilis vicarii et aliorum officialium predictorum. [...] Et confitemur predictum censuale pro vobis et vestris ac vestro et vestrorum in dicta administratione successorum nomine tenere ac possidere donech possessionem realem et corpo[raliter] vobis tradiderimus quam vobis tradere promittimus ilico cum per vos [fuerit] postulata. Hanc autem venditionem vobis et vestris in admi[nis]tratione predicta successoribus facimus pretio triginta quinque librarum barchinonensium [de] terno, de quibus solvistis de nostri voluntate Martino de Pugmolar predicto [pr]o luytione dicti sui censualis viginti libras barchinonenses ad complementum [...] viginti quinque librarum que sunt pretium dicti censualis ante dicti. Et restantes quindecim libras barchinonenses ad complementum dictarum [triginta] quinque librarum predictarum de nostri voluntate soluturi estis dicto Isach Çorí, [pro]curatori et sindico nostro, in bona peccunia numerata, de quibusquidem [triginta] quinque librarum barchinonensium per vos in modum predictum solutis a vobis [...]am administrationem sumus contenti. [...] Iuramus nos omnes predicti tam masculi quam mulieres per dominum Deum et eius sancta [decem pre]cepta legis que tradidit Moysi in monte Sanay ad oculum visa et per nos et quemlibet nostrum corporaliter gratis tacta, cuius iuramenti virtute promittimus vobis et vestris in administratione predicta successoribus quod predicta omnia et eorum singula perpetuo rata, grata et firma habebimus, tenebimus et observabimus et in aliquo non contrafaciemus seu veniemus de iure seu de facto, clam vel palam, directe seu indirecte, modo aliquo, iure, causa seu etiam ratione. [...] Et nos Gueraldus de Queralto et Dalmatius de Queralto [...] Iohan]nes Rosanes, baiulus antedictus, premissis omnibus et eorum singulis [...] de nostris consensu et voluntate factis auctoritatem nostram interponimus [pariter] et decretum. Actum est hoc locis die, mense, anno et presentibus [testibus] subscriptis. Sig+ / + / na Rovèn Afananell et Isac Çorí, secretariorum [aliame iude]orum predictorum, sig+ / + / + / + / na Jucef Samarell, Samuelis Leví, Bon[juhà de] Lerat, Mossé de Lerat, Bellshoms Nisim, sig+ / + / + / + / na Bon[juhà Ca]raveda, Mossé Andalí, Mossé Sutlam, Salamó Adida, Bendit [Andalí, sig+ / + / + / + / na Mossé Saladí, Salamó de Besés, Abram Mandil, Mossé Sicadella, Mossé de Besés, sig+ / + / + / + / na Jafudà Saladí, Struch Leví, Salamó Leví et Nathan Baruch, iudeorum predictorum, qui hec laudamus, concedimus, firmamus et iuramus intus scolam iudeorum ville predictae Sancte Colome die septima mensis iunii anno a nativitate Domini millesimo³ quadringentesimo quinquagesimo septimo. Et predictum homagium ore et manibus more iudayco pro dicto hostagio modo predicto tenendo prestamus in posse honorabilis Iohannis Rosanes, baiuli supra dicti. Et fuerunt ad hec testes presentes venerabiles et discreti Bartholomeus Nuet, in ecclesia loci de Conesia beneficiatus, Anthonius Claramunt, ville predictae Sancte Columbe, prebiteri, et Samuel Samarell, iudeus, loci de Çalecuna. Sig+ / + / na Regino et Struguete predictarum, que predicta laudamus, concedimus, firmamus et iuramus in dicta villa Sancte Columbe extra scolam die, mense, anno et presentibus testibus supra dictis.

Sig+//na Vitalis Andalí et n'Amorettes de Besés, ultimo uxoris de Biona, iam dictorum, qui predicta laudamus, concedimus, firmamus et iuramus. Et ego dictus Vitalis predictum homagium pro dicto hostagio modo predicto tenendo presto in dicta villa Sancte Columbe extra tamen dictam scolam in posse dicti baiuli modo et forma predictis die, mense et anno predictis in presentia et testimonio dictorum Bartholomei Nuet et Anthonii Claramunt, prebiterorum, et Isach Sutlam, iudei, ville predictae Cervarie. Sig++na Gueraldi de Queralto et Dalmatii de Queralto, sig+num Iohannis Rosanes, baiuli, predictorum, qui predictis concessum auctoritatem interponimus pariter et decretum in villa Sancte Columbe predictae die, mense, anno et presentibus testibus prebiteris supra dictis.

Document número 3

1457, juny, 22. Cervera

Martí de Puigmolar, tender, de Cervera, reconeix haver rebut 20 lliures del rector i els jurats de Savallà del Comtat com a complement de les 25 lliures que són l'import de lluir un censal, el qual obligava a pagar les pensions anuals a l'aljama de jueus de Santa Coloma.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 34, Sadurní Planes, Llibre, 1456-1457, f. 21 (Falten algunes parts dels folis).]

Noverint universi quod ego Martinus de Pugmolar, tenerius, vi[ll]e Cer[varie], gratis confiteor et recognosco vobis honorabili domino Iohanni To[rres], rectori ecclesie loci de Çavellà, Iacobo Blanch, Iohanni Batle et [Francisco] Solanes, iuratis loci predicti et administratoribus subscriptis, quod de peccunia seu [pretio ...] infra scripti vobis venditi et pro luytione censualis mei subscripti, [ded]istis et solvistis michi et per manus vestri dicti honorabilis rectori[s] habui et] recepi viginti libras barchinonenses de terno ad complementum illarum vi[ginti quinque] librarum dicte mone-te, quarum pretio Vidal Daví, iudeus, ville Sancte [Columbe de] Queralto, et alii ipsius ville, iudei, vendiderunt michi et mei[s] triginta] tres solidos et quatuor denarios barchinonenses de terno censuales, solv[endos anno] quolibet vicesima prima die mensis septembris, ut constat [publico censu]alis instrumento, acto in dicta villa Sancte Columbe vicesima prima die mensis septembris anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto et per venerabilem et discretum Matheum de Cornellana, ville Cervarie, regia auctoritate notarium publicum per totam terram et dominationem illustrissimi domini regis Aragonum, clauso, quod instrumentum vobis trado sincerum et integrum penes vos et vestros si volueritis pro cessione infra escrita, retinendum pro temporis prioritate ac iuris potioritate vel si volueritis lacerandum, quodque instrumentum habeo casum, irritum et nullum et suis totis viribus evacuatum. Ita quod amodo non possit michi nec meis in iudicio vel extra prodesse ullo modo. Quas quidem viginti libras bar-

chinonenses michi solvistis ex et de illis triginta quinque libris monete ante dicte, quarum pretio aliamam iudeorum ville predicte Sancte Columbe et illius singulares vendiderunt vobis ut administratoribus anniversarii et missarum per Petrum Urgelli, quondam dicti loci [de Çavellà], celebrari ordinarum triginta quinque solidos barchinonenses de terno censuales, solvendo anno quolibet in festo Beate Marie mensis augusti, ut constat publico censuali instrumento, acto et firmato per dictam aliamam in scola iudeorum Sancte Columbe predicta die septima mensis iunii presentis et infra scripti et per Saturninum Planes, notarium infra scriptum, clauso, de quibus quidem viginti libris a vobis administratoribus ante dictis sum contentus. [...] Actum est hoc Cervarie vicesima secunda die mensis iunii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo. Sig+num Martini de Pugmolar predicti, qui hec laudo, concedo et firmo.
Testes huius rei sunt Ludovicus de Canelles, curritor, et Guillemus Cardona, ville de Baguano.

Document número 4

1457, juny, 22. Cervera

Issac Sorí, jueu, de Santa Coloma de Queralt, en representació de l'aljama de jueus d'aquesta població, reconeix haver rebut 15 lliures del rector i els jurats de Savallà del Comtat com a complement de les 35 lliures que són el preu d'un censal venut per l'aljama susdita al rector i els jurats esmentats.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 34, Sadurní Planes, Llibre, 1456-1457, f. 22 (Falten algunes parts dels folis).]

Sit omnibus notum quod ego Isach Çorí, iudeus, ville Sancte Columbe de Q[ueralto, nomine] meo proprio et ut secretarius, iuratus, procurator, yconomus et actor aliame i[u]deorum ville Sancte Columbe de Queralto et singularium eiusdem in instrumento censuali[m] mencionato contentorum, habens ad hec plenum posse [...] mea potestate constat dicto censuali instrumento, nominibus [predictis, confiteor] et recognosco vobis honorabili domino Iohanni Torres, rectori ecclesie [loci de] Çavellà, Iacobo Blanch, Iohanni Batle et Francisco Solanes, [iuratis], loci predicti de Çavellà, administratoribus infra scriptis, quod solvis[tis michi] et per manus vestri dicti honorabilis rectoris habui et recepi illas q[ui]ndecim libras] barchinonenses restantes tamen per vos ad solvendum ex illis triginta quinque li[bris dicte mo]nete, quarum pretio aliamam predicta et illius singulares vendid[erunt] vobis, ut] administratoribus anniversarii et missarum per Petrum Ur[gelli, quondam dicti loci], celebrari ordinarum, triginta quinque solidos barchinonenses de terno censuales anno quolibet in festo Beate Marie mensis augusti solvendo, prout de dictis censuali et potestate mea constat publico censuali instrumento, acto et firmato per dictam aliamam in scola iudeorum Sancte Columbe septima die mensis

iunii presentis et infra scripti et per Saturninum Planes, notarium infra scriptum clauso. De quibus quindecim libris barchinonensibus a vobis sum dicto nomine contentus. [...] Quod est actum Cervarie vicesima secunda die mensis iunii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo. Sig+/num Isach Çorí, iudei, predicti, qui hec, dictis nominibus, laudo, concedo et firmo. Testes huius rei sunt Martinus de Pugmolar, tenerius, christianus, Adret Struch et Bonjuhà Adret, eius filius, iudei, ville predictæ Cervarie.

Document número 5

1458, juliol, 8. Cervera

Joan de Boixadors, cavaller, senyor del lloc de Savallà del Comtat i senyor directe del feu de Guialmons, nomena Francesc de Meià, jurisperit, de Cervera, jutge, perquè decideixi si ell ha actuat correctament en embargar els drets i els rèdits d'aquest feu.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 45, Agustí Martell, *Manual*, 1457-1459, f. 71 v.]

Dicta die.

Honorabilis Iohannes de Boxadós, miles, dominus loci de Çavellà, dominus directus, ut dixit, feudi de Guialmons, quod hodie possidetur per honorabilem Iohannem de Ivorra, domicellum, et per dominam Sibiliam de Monte Superbo, attendens, ut dixit, ipse emparasse omnia iura et redditus dicti feudi prenominationis tertis de causis, attendens, ut dixit, quod iura volunt quod nemo iudex debet esse in propria causa, idcirco, presente honorabile Iacobo de Monte Superbo, filio dicte domine Sibilie, ipso confitente dictum honorabilem Iohannem de Boxadós esse dominum directum dicti feudi, ipse honorabilis Iohannes de Boxadós assignavit in iudicem an dicta empara debeat fieri vel non honorabilem Ffrancischum de Mediano, iurisperitum, ville Cervarie, ibidem presentem, dando sibi omnimodam potestatem sententiandi, audiendi, etc., usque ad sententiam diffinitivam inclusive, simpliciter, sumarie et de plano, audita parte, etc., firmando, etc. Et dictus honorabilis Ffrancischus de Mediano, acceptans, etc., obtulit, etc. Et de facto assignavit dictis partibus ad de proprio et contra de contra comissionem et ipsius commissarii personam ad diem octavam. Et deinceps ad asistendum de die in diem et de actu in actum coram ipso iudice et in eius domo usque ad sententiam diffinitivam inclusive, cum cominatio quod in absentia alterius precedetur in dicta causa diffinitive alias, etc. Et fient assignationes in valvis domus ipsius iudicis, etc. De quibus nequi iniuriam, etc.

Testes Ludovicus Granell, scriptor, et Andreas Hux, carnifex, Cervarie.

Document número 6

1458, novembre, 16. Cervera

Hugo de Urríes, cavaller, domiciliat a la població aragonesa de Sos, i Bernat Guerau de Boixadors, donzell, senyor de Savallà del Comtat, venen un censal a Joan Gilabert, burgès, de Cervera, pel preu de 142 lliures i 10 sous.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 34, Sadurní Planes, *Manual*, 1458, f. 144 (Text més extens a: *Llibre*, 1458, f. 128 v.).]

Die XVI^a dicti mensis novembris dicti anni.

Quod nos Uguo de Orríes, miles, in loco de Sos, regni Aragonum, domiciliatus, et Bernardus Guarau de Boxadors, domicellus, dominus loci de Çavellà, gratis, vendimus vobis honorabili Iohanni Gilabert, burgensi, ville Cervarie, et vestris novem libras et decem solidos, barchinonenses, de terno censuales, franchas, etc., solvendas anno quolibet sexta decima die mensis novembris, etc., intus domum vestram Cervarie et vestrorum et illam civitatem et villam infra principatum Cathalonie, etc., sine empara, etc., sub pena tertii honorabili vicario Cervarie vel illi, etc., foro, etc., mutare, etc., renuntiando, etc., salarium procuratoris intus et extra villam viginti solidorum et notarii duodecim, etc., renuntiando, etc., restituere expensas, etc., super quibus, etc., promittimus post quinque dies requisitiones, etc., sub virtute iuramenti et homagii infra scriptorum tenere hostagium intus villam Cervarie, a qua, etc., alias simus proditores, etc., et incurrere penam decem librarum pro qualibet die, etc., non littigare nech fieri ius nech facere cessionem bonorum, etc., sub pena quanquaginta librarum barchinonensium, medietas, etc., fiat executio, etc., renuntiando, etc. Pretio centum quadraginta duarum librarum et decem solidorum, de quibus, etc., renuntiando, etc. Promittimus teneri de evictione, etc. Obligamus generaliter bona nostra et utrique in solidum et specialiter nomine precario. Ego dictus Boxadors obligo locum del Spelt, vicarie Aqualate, cum hominibus, etc., decimis, questia, censibus, iurisdictione, etc. Renuntiando ambo, etc., et iuramento non fecisse donationem, etc. Ego Boxadors, maior viginti annis, renuntio beneficio minoris etatis, etc., et constituo procuratores meos Ffranciscum Torrents, Iohannem Carniser et Anthonium Busquets, notarium, et quemlibet in solidum ad tradendum possessionem dicti loci, etc. Et ambo ad audiendum sententias condemnationis audiendum in curiis vicarii et decani Cervarie, promittentes, etc., iuramento ambo, etc. Et homagium prestamus in posse honorabilis Dalmatii Çacirera, domicelli, locumtenentis honorabilis Gualcerandi Çacirera, domicelli, vicarii Cervarie, filii sui.

Testes firme et iuramenti et homagii sunt Ffranciscus Mas, parator, et Petrus Dominici, habitatores Cervarie.

Dicta die

Dicti venditores firmarunt apocham de dictis centum quadraginta duabus libris et decem solidis. Renuntiando, etc.

Testes predicti.

Dicta die.

Dicta die fuit concordatum inter venditores et emptorem quod non tradatur possecio nec audiantur condemnationes infra istum annum, a die presenti computandum.

Testes predicti.

Dicta die.

Die predicta dictus honorabilis Uguo de Orrés, miles, confessus fuit recepisse pretium censualis et fieri instrumentum indemnitis dicto Boxadors et restituere, etc., sub obligationibus contractus censualis, demtis hostagiis. Iuravit.

Testes predicti.

Document número 7

1465, setembre, 12. Cervera

Guillem Boquet, mercader, de Cervera, Antònia, esposa seva, Jaume Boquet, fill llur, i Isabel, esposa d'aquest fill, reconeixen que deuen a Bernat Guerau de Boixadors, cavaller, senyor del castell de Savallà del Comtat, 95 florins i 20 lliures, que són l'import del rescat de l'esmentat Jaume Boquet i les despeses que ha ocasionat.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 40, Bartomeu Vallebrera, *Manual*, 1465, f. 17 v.]

Die iovis XII mensis septembris anno a nativitate Domini M^o CCCC LXV°.

Nos Guillermus Boquet, mercator, ville Cervarie, et Anthonia, eius uxor, Iacobus Boquet, eius filius, et Isabel, eius uxor, gratis, etc., confitemur et recognoscimus vobis honorabili Bernardo Guerau de Boxadors, militi, domino castri de Çavellà, quod debemus vobis nonaginta quinque florenos auri, valoris florenus quatuordecim solidorum et sex denariorum, barchinonensium, ratione rescatus persone mee dicti Iacobi Boquet, et viginti libras monete Barchinone de terno ratione missionum ex provisione et alias sequatarum. Et ideo, renuntiando, etc. Quas quidem quantitates nonaginta quinque florenorum auri seu valor predicta et dictas viginti librasolvere et apportare promittimus vobis intus castrum de Çavellà quilibet nostrum in solidum hinc ad ffectum Aparitii primo venturum, sine aliqua dilatione, etc., sub pena tertii curie honorabilis baiuli, vicarii aut alterius officialis, etc., cum procuratoris salario decem solidorum, notarii totidem et cum restitutione missionum, super quibus, etc. Et pro uberiori cautela et securitate damus in ffideiussores et quemlibet in solidum dictam Elionorem, uxorem venerabilis Iacobi de Millaus, quondam villa Pulcri Podii, Andream Fuster, blanquerium, Iohannem Boquet et Margaritam, eius uxorem, ville Cervarie, qui nobiscum et sine nobis in solidum teneantur de predictis omnibus et singulis superius dictis et subscriptis. Ad hec nos

dicta Elienor, Andreas Fuster, Silvester Boquet, Margarita, eius uxor, suscipientes in nos onus ffideiussionis predictae, convenimus et bona fide promittimus vobis quod cum dictis principalibus nostris et sine eis tenebimur vobis nos et quilibet in solidum de predictis et subscriptis omnibus et singulis. Ceterum nos dicti masculi virtute iuramenti quod nobis inponimus quod lapso termino solutionis, requisti nos aut alter nostrum personaliter aut in propria habitatione, post requisitionem quinque dierum, intrabimus aut intrabit ille nostrum qui requisitus fuerit intus illam domum ecclesiasticam vel secularem nostram intus villam eligeritis, a qua promittimus non exire de die vel de nocte absque vestri litentia donec vobis complete extiterit satisfactum in omnibus predictis salariis, missionibus et expensis et etiam in pena quinque solidorum in qua incurramus per qualibet die qua cessaretur teneri hostagium. Ceterum promittimus non firmare ius seu de iure nec allegare guidaticum, sub pena centum librarum barchinonensium.

[Espai en blanc].

Testes sunt predictorum Guillermi Boquet, Anthonie, eius uxoris, Andree Fuster et Elienori de Millaus, qui firmarunt et iurarunt dicta die, venerabiles Iacobus Botell, mercator, et Anthonius Comet, minor dierum, panni parator.

Testes firme dicti Iacobi Boquet et Isabelis, eius uxoris, que [sic] firmarunt XIII septembris et iurarunt, Anthonius Guarrigua, quarterii de la Plaça, et Bernardus Solà, agricultores, Cervarie.

Testes firme Silvestri Boquet et Margarite, eius uxoris, qui firmarunt et iurarunt die lune XVI septembris anno predicto sunt venerabiles Iohannes de Cornellana, mercator, et Martinus de Puigmular, çabaterius, ville Cervarie.

Document número 8

1466, gener, 18. Cervera

Bernat Guerau de Boixadors, cavaller, senyor del castell de Savallà del Comtat, nomena procuradors seus Jaume d'Agramuntell, notari, i Narcís d'Agramuntell, prevere, de Cervera.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 40, Bartomeu Vallebrera, Bossa, 1466.]

Die sabbati XVIII ianuarii anno a nativitate Domini M° CCCC LXVI.

Noverint universi quod ego Bernardus Gerdaldi de Boxadós, miles, dominus castri de Çavellà, gratis et ex certa scientia, constituo et ordino vos venerabiles Iacobum de Gramuntell, notarium, et Narcissum de Gramuntell, prebiterum, ville Cervarie, procuratores meos certos et speciales et ad subscripta etiam generales, ita quod specialitas generalitati non deroget nec econtra et utrumque vestrum in solutum, ita quod occupantis conditio potiore non existat sed quod per unum vestrum inceptum fuerit per alterum mediari valeat proseguere et finire, videlicet ad petendum, exigendum, recipiendum et habendum pro me et nomine meo

omnes et singulas pecunie quantitates, res, bona, debita, credita, comandas et acomodata michi pertinentia et spectantia quovismodo [...]. Actum est hoc Cervarie decima octava die mensis ianuarii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto. Sig+num Bernardi Geraldi de Boxadós predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius reu sunt honorabiles Iohannes de Caldes, domicellus, dominus castri de Segur, et Anthonius Cathalà, curritor felpe, ville Cervarie.

Document número 9

1466, maig, 8. Cervera

Guillem Boquet, Antònia, esposa seva, Jaume Boquet, fill llur, Isabel, esposa d'aquest fill, Elionor, vídua de Jaume de Millaus, i Caterina, per tal de pagar el rescat de l'esmentat Jaume Boquet a Bernat Guerau de Boixadors, senyor de Savallà del Comtat, venen a Jaume Boix, mercader, de Cervera, un tros de terra situat al terme d'aquesta població pel preu de 30 lliures.

[ACSG, Fons Notarial, Cervera, 39, Bernat dels Arcs, *Manual*, 1465-1468, f. 29.]

Die VIII^a mensis madii dicti anni.

Quod nos Guillelmus Boquet et Anthonia, eius uxor, Iacobus Boquet, filius dicti Guillelmi, et Isabell, eius uxor, et Elionor, uxor relicta Iacobi de Millaus, mercatoris, quondam ville de Belpuig, et Caterina, uxor d'en Prioret, attendens ego predictus Iacobus Boquet esse obnoxium sive obligatum ad solvendum multum honorabili domino Bernardo Iohanni de Boxadós, domino de Çavelà, certam pecunie quantitatem ratione de rescat, attendens etiam me non abere nec abere pose pecuniam nubirabilem cum qua posem satisfacere iam dicto honorabili domino Iohanni Bernardo de Boxadós in iam dictam quantitatem nisi mediante venditionem infra escriptam, idcirco utilitate cognita, prevista, cognita et atenda nos omnes superius numinati, tam masculi quam ffemine, vendimus, concedimus et vendendo corporaliter seu casi tradimus vobis venerabili Iacobo Box, maiore dierum, mercatori, dicte ville Cervarie, et vestris et cui sive quibus volueritis totum illud tere trocium et tirarum cum omnibus quod nos dicti Gilermus Boquet et Antonia, eius uxor, Iacobus Boquet et Ysabel, ipsius uxor, abebamus, tenebebamus et posidebamus in termino ville predictae Cervarie loco vocato "los holuvés", prout afrontatur de parte una cum trocio Petri Mulet, de secunda cum trocio Berengari[i] Folquet, de tertia cum quodam carrerono per quod itur ad als armitans et de alia cum trocio Munsarati Mulner et de alia cum quodam trocio Berengari[i] Pre[n]yenosa, predictae ville Cervarie. Et facit de sensu decem solidos barchinonenses venerabili et discreto Bartolomee [sic] Giscafrè, p[r]esbitero beneficiatoque benefici[i] Sancte Aularie estituti in ecclesie maiori sub invocatione Sancte Eularie per venerabilem Iacobum Solà, mercatorem quondam, cum iure, dominio, firma, fatiqua et omni

alio pleno iure in omnibus et per omnia. Hanc autem venditionem et ex causa venditionis cum siseonem [*sic*] facimus nos superius numinati vobis emptori predicto et vestris et cui sive quibus volueritis de dicto tere trocio et terarum [*sic*], cum omnibus suis iuribus et pertinentis.

[*Espai en blanc*].

Pro pretio triginta librarum barxinunencium [*espai en blanc*].

Firmavit apocham de pretio supra dicto dictis testibus presentibus.

[*Espai en blanc*].

Testes Anthonius Petri de Cinqua, asaunator, Andreas Fuster et Petrus Iohannis, scutiffer, firme dicti Iacobi Boquet, qui predicta firmavit die XXV madii dicti anni.

Testes vero firme et iuramenti predictorum Guillermi Boquet, Anthonie, eius uxoris, et Isabelis, uxoris Iacobi Boquet, qui predicta firmarunt et iurarunt in villa Cervarie die XI madii anni predicti, sunt Anthonius Garriga, Ffranciscus Ardèvol et Iohannes Steve, Cervarie.

Sig+num Bartholomei Giscaffrè, prebiteri, benefficiati benefficii Sancte Eulalie in ecclesia maiori instituti per venerabilem Iacobum Solà, qui predictam venditionem laudo, salvo dicto censu decem solidorum. Quam laudationem fecit in villa Cervarie die XXXI madii anni predicti. Testes Ffranciscus Martí, Cervarie, et Raimundus Baiuli.

Supervisió : Gener Gonzalvo Bou